

جمهوری اسلامی ایران
Islamic Republic of Iran

مؤسسه استاندارد و تحقیقات صنعتی ایران

Institute of Standards and Industrial Research of Iran

استاندارد ملی ایران

۱۵۰۴۹

چاپ اول

ISIRI

15049

1st. Edition

مداخلات پرستاری –

وضعیت دادن به مددجو / بیمار –

وضعیت بهبودی –

آئین کار

**Nursing interventions –
Patient / Client positioning –
Recovery position –
Code of practice**

ICS : 11.020

به نام خدا

آشنایی با مؤسسه استاندارد و تحقیقات صنعتی ایران

مؤسسه استاندارد و تحقیقات صنعتی ایران به موجب بند یک ماده ۳ قانون اصلاح قوانین و مقررات مؤسسه استاندارد و تحقیقات صنعتی ایران، مصوب بهمن ماه ۱۳۷۱ تنها مرجع رسمی کشور است که وظیفه تعیین، تدوین و نشر استانداردهای ملی (رسمی) ایران را به عهده دارد.

تدوین استاندارد در حوزه های مختلف در کمیسیون های فنی مرکب از کارشناسان مؤسسه* صاحب نظران مراکز و مؤسسات علمی، پژوهشی، تولیدی و اقتصادی آگاه و مرتبط انجام می شود و کوششی همگام با مصالح ملی و با توجه به شرایط تولیدی، فناوری و تجاری است که از مشارکت آگاهانه و منصفانه صاحبان حق و نفع، شامل تولیدکنندگان، مصرف کنندگان، صادرکنندگان و وارد کنندگان، مراکز علمی و تخصصی، نهادها، سازمان های دولتی و غیر دولتی حاصل می شود. پیش نویس استانداردهای ملی ایران برای نظرخواهی به مراجع ذی نفع و اعضای کمیسیون های فنی مربوط ارسال می شود و پس از دریافت نظرها و پیشنهادهای در کمیته ملی مرتبط با آن رشته طرح و در صورت تصویب به عنوان استاندارد ملی (رسمی) ایران چاپ و منتشر می شود.

پیش نویس استانداردهایی که مؤسسات و سازمان های علاقه مند و ذیصلاح نیز با رعایت ضوابط تعیین شده تهیه می کنند در کمیته ملی طرح و بررسی و در صورت تصویب، به عنوان استاندارد ملی ایران چاپ و منتشر می شود. بدین ترتیب، استانداردهایی ملی تلقی می شود که بر اساس مفاد نوشته شده در استاندارد ملی ایران شماره ۵ تدوین و در کمیته ملی استاندارد مربوط که مؤسسه استاندارد تشکیل می دهد به تصویب رسیده باشد.

مؤسسه استاندارد و تحقیقات صنعتی ایران از اعضای اصلی سازمان بین المللی استاندارد (ISO)^۱ کمیسیون بین المللی الکتروتکنیک (IEC)^۲ و سازمان بین المللی اندازه شناسی قانونی (OIML)^۳ است و به عنوان تنها رابط^۴ کمیسیون کدکس غذایی (CAC)^۵ در کشور فعالیت می کند. در تدوین استانداردهای ملی ایران ضمن توجه به شرایط کلی و نیازمندی های خاص کشور، از آخرین پیشرفتهای علمی، فنی و صنعتی جهان و استانداردهای بینالمللی بهره گیری می شود.

مؤسسه استاندارد و تحقیقات صنعتی ایران می تواند با رعایت موازین پیش بینی شده در قانون، برای حمایت از مصرف کنندگان، حفظ سلامت و ایمنی فردی و عمومی، حصول اطمینان از کیفیت محصولات و ملاحظات زیست محیطی و اقتصادی، اجرای بعضی از استانداردهای ملی ایران را برای محصولات تولیدی داخل کشور و / یا اقلام وارداتی، با تصویب شورای عالی استاندارد، اجباری نماید. مؤسسه می تواند به منظور حفظ بازارهای بین المللی برای محصولات کشور، اجرای استاندارد کالاهای صادراتی و درجه بندی آن را اجباری نماید. همچنین برای اطمینان بخشیدن به استفاده کنندگان از خدمات سا زمانها و مؤسسات فعال در زمینه مشاوره، آموزش، بازرسی، ممیزی و صدور گواهی سیستم های مدیریت کیفیت و مدیریت زیست محیطی، آزمایشگاه ها و مراکز کالیبراسیون (واسنجی) وسایل سنجش، مؤسسه استاندارد این گونه سازمان ها و مؤسسات را بر اساس ضوابط نظام تأیید صلاحیت ایران ارزیابی می کند و در صورت احراز شرایط لازم، گواهینامه تأیید صلاحیت به آن ها اعطا و بر عملکرد آنها نظارت می کند. ترویج دستگاه بین المللی یکاها، کالیبراسیون (واسنجی) وسایل سنجش، تعیین عیار فلزات گرانبها و انجام تحقیقات کاربردی برای ارتقای سطح استانداردهای ملی ایران از دیگر وظایف این مؤسسه است.

* مؤسسه استاندارد و تحقیقات صنعتی ایران

- 1- International organization for Standardization
- 2 - International Electro technical Commission
- 3- International Organization for Legal Metrology (Organization International de Metrology Legal)
- 4 - Contact point
- 5 - Codex Alimentarius Commission

کمیسیون فنی تدوین استاندارد

"مداخلات پرستاری - وضعیت دادن به مددجو / بیمار - وضعیت بهبودی - آئین کار"

رئیس:

میرزا بیگی ، غضنفر

(کارشناس ارشد کارافرینی)

دبیر:

سالمی ، صدیقه

(کارشناس ارشد آموزش پرستاری)

سمت و / یا نمایندگی

رئیس کل سازمان نظام پرستاری کشور

هیات علمی دانشگاه علوم پزشکی تهران

معاون فنی سازمان نظام پرستاری کشور

اعضاء: (اسامی به ترتیب حروف الفبا)

پازوکی ، مهدی

(کارشناس پرستاری)

کارشناس دفتر ریاست کل سازمان نظام

پرستاری کشور

پروین ، لیلی

(کارشناس ارشد آموزش پرستاری داخلی جراحی)

کارشناس معاونت فنی سازمان نظام پرستاری

کشور

ثقفی ، عبدالله

(کارشناس ارشد پرستاری)

هیات علمی دانشگاه علوم پزشکی بقیه ا...

سرپرستار بیمارستان آراد

جدیدی ، غلامرضا

(کارشناس پرستاری)

کارشناس معاونت فنی سازمان نظام پرستاری

کشور

رضوی، مریم

(کارشناس پرستاری)

هیات علمی دانشگاه علوم پزشکی بقیه ا...

عبادی ، عباس

(دکترای پرستاری)

رئیس هیات مدیره نظام پرستاری تهران

قدسیان سرشت ، یعقوب

(کارشناس ارشد پرستاری)

سوپروایزر بیمارستان لقمان حکیم

قیومی ، معصومه
(کارشناس پرستاری)

کارشناس معاونت فنی سازمان نظام پرستاری
کشور

مصطفوی ، اشرف
(کارشناس ارشد پرستاری بهداشت جامعه)

پیش گفتار

استاندارد " مداخلات پرستاری - وضعیت دادن به مددجو / بیمار - وضعیت بهبودی - آئین کار " پیش نویس آن در کمیسیون های مربوط به موجب بند ۵ ماده ۳ قانون سازمان نظام پرستاری مصوب ۸۱/۹/۱۱ مجلس شورای اسلامی توسط سازمان نظام پرستاری تهیه و تدوین شده و در سی و نهمین اجلاس کمیته ملی استاندارد خدمات مورخ ۸۹/۱۱/۱۰ مورد تصویب قرار گرفته اینک به استناد بند یک ماده ۳ قانون اصلاح قوانین و مقررات مؤسسه استاندارد و تحقیقات صنعتی ایران، مصوب بهمن ماه ۱۳۷۱، به عنوان استاندارد ملی ایران منتشر می شود.

برای حفظ همگامی و هماهنگی با تحولات و پیشرفت های ملی و جهانی در زمینه صنایع، علوم و خدمات، استانداردهای ملی ایران در مواقع لزوم تجدید نظر خواهد شد و هر پیشنهادی که برای اصلاح و تکمیل این استانداردها ارائه شود، هنگام تجدید نظر در کمیسیون فنی مربوط مورد توجه قرار خواهد گرفت. بنابراین، باید همواره از آخرین تجدیدنظر استانداردهای ملی استفاده کرد.

منابع و مآخذی که برای تهیه این استاندارد مورد استفاده قرار گرفته به شرح زیر است:

۱ - بلک و هوکس. پرستاری داخلی و جراحی. ترجمه اعضای هیات علمی دانشگاه علوم پزشکی ۱۳۸۵. تهران جامعه نگر، سالمی.

۲ - سازمان نظام پرستاری . استاندارد های خدمات پرستاری. تهران. ۱۳۸۵.

۳ - شمس، شمس الدین. مارکانی، عبدالله. اشنائی با حرفه پرستاری. انتشارات مهرامیرالمو منین، ۱۳۸۴

۴ - اولریچ . مراقبت های پرستاری اولریچ. اعضای علمی دانشگاه پرستاری مامائی شهید بهشتی. ۱۳۸۴

۵ - عالیخانی ، مریم . موسوی ، ملیحه السادات . روشهای پرستاری بالینی . انتشارات شهر آب . ۱۳۸۸

6 - Smeltzer, Suzanne C. Hinkle, Janice L. Brunner and Suddarth Textbook of Medical - Surgical Nursing . 11th Edition, Philadelphia: Lippincott Co., 2010

7 - Judith Schilling. Nursing Procedures. Fifth Edition. 2009

8 - Karen, Holland. Mini Encyclopaedia of nursing. 2005

9 - Linda Q. Thede. Informatics and nursing. Second Edition. 2003

10 - Dorland, William. Dorland Medical Dictionary. 25th ed. 2003

مداخلات پرستاری - وضعیت دادن به مددجو / بیمار - وضعیت بهبودی - آئین کار

۱ هدف و دامنه کاربرد

هدف از تدوین این استاندارد، شناسایی و اجرای اصول کلی مداخلات پرستاری به منظور حفظ آسایش بیمار، برقراری و ابقاء راه هوایی باز، پاک کردن راه هوایی و خروج ترشحات و نمایش طرح گام به گام این خدمت جهت بهبود کیفیت کار، پیشگیری از خطاهای احتمالی و همچنین امکان اجرای خدمات به صورت یکسان بوده است.

این استاندارد برای موارد زیر کاربرد دارد:

الف - در کلیه بخش های عمومی و تخصصی و اورژانس در صورت نیاز به این خدمت برای ارائه مراقبت های پرستاری یکسان و روشن.

ب - در مراجع قضائی به منظور سندی قیاسی برای بررسی کیفیت اقدامات انجام شده.

۲ مراجع الزامی

مدارک الزامی زیر حاوی مقرراتی است که در متن این استاندارد ملی ایران به آنها ارجاع داده شده است. بدین ترتیب آن مقررات جزئی از این استاندارد محسوب می شود.

در صورتی که به مدرکی با ذکر تاریخ انتشار ارجاع داده شده باشد، اصلاحیه ها و تجدید نظرهای بعدی آن مورد نظر این استاندارد ملی ایران نیست. در مورد مدارکی که بدون ذکر تاریخ انتشار به آنها ارجاع داده شده است، همواره آخرین تجدید نظر و اصلاحیه های بعدی آن مورد نظر است.

استفاده از مراجع زیر برای کاربرد استاندارد الزامی است:

۱-۲ استاندارد ملی ایران شماره ۱۵۰۱۲، مداخلات پرستاری - وضعیت دادن به بیمار/مددجو - قرار دادن در وضعیت به پهلو خوابیده - آیین کار

۳ اصطلاحات و تعاریف

در این استاندارد، اصطلاحات و تعاریف زیر به کار می رود:

۱-۳

پرستار

فردی که موفق به کسب دانشنامه کارشناسی در رشته پرستاری گردیده است.

۲-۳

بیمار

فردی دارای دیپلم بهیاری که تحت نظارت کلی دریک واحد بهداشتی و درمانی در فعالیت های پرستاری همکاری داشته و همچنین ممکن است در زایمان های طبیعی زنان باردار کمک نموده و از مادران و نوزادان مراقبت نمایند.

۳-۳

کمک پرستار

فردی دیپلمه که طی یک دوره آموزشی مرتبط ، آموزش های لازم در زمینه انجام اموری از قبیل اجرای دستورات بهداشتی و درمانی و کمک به پرستاران و بهیاران را فرا گرفته و تحت نظارت کلی این خدمات را در بیمارستان جهت مددجویان / بیماران ارائه می دهد .

۴-۳

مددجو / بیمار

شخصی که برای دریافت خدمات درمانی به یکی از مراکز بهداشتی / درمانی مراجعه می کند .

۵-۳

آسپیراسیون

ورود مواد غذایی یا مواد خارجی به داخل نای یا ریه .

۶-۳

وضعیت بهبودی

در این حالت بیمار را از نظر وقوع صدمه به نخاع گردنی بررسی می کنند . بیمار را به یک پهلو می چرخانند و دست زیرین را از آرنج خم کرده و به سمت بالا روی زمین قرار می دهند . دست رویی را از آرنج خم کرده و زیر گونه ها می گذارند .

۴ اهداف مداخله ای

۱-۴ حفظ آسایش بیمار .

۲-۴ برقراری و ابقاء راه هوایی باز .

۳-۴ پاک کردن راه هوایی و خروج ترشحات .

۴-۴ جلوگیری از آسپیراسیون و بازگشت مجدد مواد ترشچی به حلق و انسداد راه هوایی .

۵ حداقل وسائل مورد نیاز

این بند در این استاندارد کاربرد ندارد .

۶ روش انجام کار

۱-۶ بررسی بیمار/مددجو از نظر وقوع صدمه به نخاع گردنی به خصوص در مددجو/بیماران بیهوش

۲-۶ چرخاندن بیمار / مددجو به یک پهلو . مطابق با استاندارد ملی شمارهوضعیت دادن به مددجو/بیمار (قرار دادن مددجو/بیمار در وضعیت به پهلو خوابیده)

۳-۶ خم کردن دست زیرین بیمار / مددجو از آرنج و قرار دادن آن به سمت بالا روی زمین .

شکل ۱- نمایی از نحوه خم کردن دست زیرین

۴-۶ خم کردن دست روئی بیمار / مددجو از آرنج و گذاشتن آن زیر گونه ها .

شکل ۲- نمایی از نحوه خم کردن دست روئی

۵-۶ خم کردن پای رویی بیمار / مددجو از ناحیه لگن و زانو به طور کامل به طوری که زانوی وی روی زمین قرار بگیرد .

شکل ۳- نمایی از نحوه خم کردن پای روئی

یادآوری- این وضعیت برای خروج ترشحات و مواد استفراغی از دهان و حلق مصدوم کاربرد دارد و پس از ثابت شدن وضعیت مددجو / بیمار تا رسیدن نیروی کمکی و اورژانس مددجو / بیمار در این وضعیت قرار داده می شود .

۶-۶ ثبت اطلاعات و یافته ها شامل :

الف - اقدامات انجام شده ، زمان انجام کار .

ب - نکات مورد بررسی .

پ - واکنش مددجو / بیمار .

۷ شرایط انجام کار

۱-۷ رعایت نکات ایمنی در حین کار .

۲-۷ حفظ حریم و حرمت مددجو / بیمار .

۳-۷ دقت و صحت در انجام کار .

۸ شرایط ارائه دهنده خدمت

این فرایند کاری توسط پرستار ، بهیار و کمک پرستار و در صورت نیاز به این خدمت جهت مددجو / بیمار ارائه می گردد .

پیوست الف

(الزامی)

حقوق مددجو / بیمار

الف-۱مددجو / بیمار حق دارد در اسرع وقت درمان و مراقبت مطلوب ، مؤثر و همراه با احترام کامل را بدون توجه به عوامل نژادی فرهنگی و مذهبی از گروه درمان انتظار داشته باشد .

الف-۲ مددجو / بیمار حق دارد در خصوص مراحل تشخیص ، درمان و سیر پیشرفت بیماری خود اطلاعات ضروری را شخصاً و یا در صورت تمایل از طریق یکی از وابستگان از پزشک معالج درخواست نماید به طوری که در فوریت‌های پزشکی این امر نباید منجر به تأخیر در ادامه درمان یا تهدید جانی مددجو / بیمار گردد .

الف-۳ مددجو / بیمار حق دارد قبل از معاینات و اجرای درمان اطلاعات ضروری در خصوص عوارض احتمالی و یا کاربرد سایر روش‌ها را در حد درک خود از پزشک معالج دریافت و در انتخاب شیوه نهایی درمان مشارکت نماید .

الف-۴ مددجو / بیمار حق دارد در صورت تمایل شخصی و عدم تهدید سلامتی آحاد جامعه طبق موازین قانونی رضایت شخصی خود از خاتمه درمان را اعلام و یا به دیگر مراکز درمانی مراجعه نماید .

الف-۵ مددجو / بیمار حق دارد جهت حفظ حریم شخصی خود از محرمانه ماندن محتوای پرونده پزشکی ، نتایج معاینات و مشاوره‌های بالینی جز در مواردی که براساس وظایف قانونی از گروه معالج استعلام صورت می‌گیرد اطمینان حاصل نماید .

الف-۶ مددجو / بیمار حق دارد از رازداری پزشک و دیگر اعضای تیم معالج برخوردار باشد ، لذا حضور بالینی افرادی که مستقیماً در روند درمان شرکت ندارند موقوف به کسب اجازه مددجو / بیمار خواهد بود .

الف-۷ مددجو / بیمار حق دارد از دسترسی به پزشک معالج و دیگر اعضای اصلی گروه معالج در طول مدت بستری ، انتقال و پس از ترخیص اطمینان حاصل نماید .

الف-۸ مددجو / بیمار حق دارد با کسب اطلاع کامل از نوع فعالیت‌های آموزشی و پژوهشی بیمارستان که بر روند سلامتی و درمان او مؤثرند تمایل و رضایت شخصی خود به مشارکت درمانی را اعلام و یا در مراحل مختلف پژوهش از ادامه همکاری خودداری نماید .